

Manifest o dobrom upravljanju Gradom

1	Nezavisna građanska politička platforma “Budimo grad”	1
2	Manifest o dobrom upravljanju Gradom	3
2.1	Odgovornost	3
2.2	Transparentnost.	4
2.3	Građanska participacija.	5
2.4	Efikasnost.....	6

1 Nezavisna građanska politička platforma “Budimo grad”

Protekle dvije godine Varaždin je doživio povijesni procvat građanskog aktivizma, pravi “grassroots” pokret, oživotvoren Facebook grupom “Varaždinskom smeće”. Nastala kao reakcija na nagli i neopravdani porast cijena jedne od temeljnih javnih usluga, grupa je ubrzo postala mjesto na kojem su građani, otvoreno i hrabro, pod imenom i prezimenom počeli propitivati motive i načine na koji aktualna gradska vlast obnaša svoju dužnost.

Reakcija gradske vlasti na to legitimno i demokratski nužno buđenje građanske svijesti, bila je izuzetno negativna i nedemokratska: tužbe, prijeteći dopisi poslodavcima te izravni ili neizravni pritisci na istaknute pojedince, vrijeđanje, difamiranje i klevetanje u javnom prostoru.

Takav razvoj događaja nije slučajan. Aktualna gradska vlast na čelu s Ivanom Čehokom, Zlatanom Avarom i Sandrom Malenicom, ali i njihovim partnerima iz HDZ-a, donijela je čitav niz zakonski i etički upitnih, a po javni interes, štetnih odluka. Njihov apsolutistički stil vladanja, omalovažavajuće ponašanje prema građanima koji ih kritiziraju, samovolja i grubost u javnom prostoru, dokaz su da ih otvorena, argumentirana i prijetnjama neimpresionirana kritika ozbiljno plaši i ugrožava.

Jasan je to i bolan primjer što se dogodi kada, demoralizirani korupcijom i neučinkovitošću institucija, mi građani, dopustimo da nam se na izborima nude isključivo kandidati koji u političku arenu ulaze iz pogrešnih, privatnih motiva, skrivenih ispod slojeva lažnih obećanja, a kojima je politička funkcija, njezina moć i eventualni koruptivni potencijal, jedini cilj djelovanja.

Rezultate takvog načina vladanja Varaždinom vidimo gotovo na svakom koraku: od nepreglednih bala smeća; netransparentnog i nezakonitog plana tzv. integralnog rješenja njihova zbrinjavanja povijesno velikim zaduženjem; imenovanja nestručnih, ali politički podobnih osoba na čelo gradskih ustanova i poduzeća; preko stihijskih, nestručnih i kratkoročnim političkim interesima planiranih infrastrukturnih investicija pa sve do činjenice da je Varaždin jedini grad u Hrvatskoj kojem je na čelu čovjek (nepravomoćno) osuđen da je koruptivnim radnjama ošteti upravo Grad koji vodi te se, prema svim razumnim i moralnim kriterijima, nalazi u dubokom sukobu interesa.

U Hrvatskoj se, pa tako i u Varaždinu, izbore smatra bitkom nakon koje se gradom vlada apsolutistički, bez odgovornosti i potrebe za bilo kakvim oblikom participacije, bilo struke, bilo građana, bilo civilnog društva. Ako participacija formalno i postoji, ona je hinjena i prividna i služi tek opravdavanju uglavnom unaprijed donesenih odluka.

Takav način obnašanja javne dužnosti, opisan kroz sintagmu da se Varaždinom **vlada**, a njime bi se trebalo **upravljati**, u srži je svih problema s kojima se naš grad suočava.

Potpuno je jasno da bez promjene načina na koji donosimo odluke za koga ćemo glasati te na koji ćemo način osigurati da izabrani dužnosnici nakon izbora gradom **upravljaju, a ne vladaju**, nećemo nikada niti naš grad, niti Hrvatsku, izgraditi u pravednu, dobronamjernu državu iz koje ljudi ne bježe i u kojoj građani mogu ostvariti svoje snove i ambicije bez moralnih kompromisa.

Hrvatska nema dovoljno nezavisno izgrađenih institucija koje bi bile u stanju spriječiti ili sankcionirati korupciju, ignoriranje odnosno kršenje zakona i osigurati da obnašatelji političkih dužnosti ne ostvaruju svoje privatne ciljeve već se vode općim dobrom.

Tu ulogu moraju preuzeti građani. Građani, zainteresirani za dobrobit svog grada i zajednice mogu i moraju biti aktivni - bilo kao kritičari i propitivajući odluka i politika koje neka gradska vlast u njihovo ime i njihovim novcem provodi; bilo kao politički aktivisti koji su spremni uložiti svoje znanje, stručnost, vrijeme i najvažnije - osobni integritet te aktivno učiti u političke procese i sudjelovati na izborima kako bi, tamo gdje se odluke donose, osigurali da se Varaždinom više nikad ne **“vlada”** već **“upravlja”**.

Legalnost pritom određuje tek donju razinu poželjnog. Legalnost i legitimnost nisu sinonimi, a vladavina prava ne postoji bez etičke i vrijednosne pozadine. Upravo su vrijednosti, osobni integritet, dobre namjere i htijenje doprinosa javnom interesu i općem dobru, sažeti u pojam **“motiva”**, najvažniji element razlike između sadašnjih (i dosadašnjih) varaždinskih političkih elita i onoga što Varaždinu treba da bi počelo njegovo društveno, političko i razvojno ozdravljenje.

Upravo iz tog razloga nastala je politička platforma **“Budimo grad”** - s ciljem okupljanja ljudi koji su, duboko zabrinuti za budućnost Varaždina, odlučili pokušati izgraditi temelje za novi način vođenja politike te upravljanja najvrjednijim javnim dobrom koje imamo, a to je naš Varaždin. Mi smo grupa dobronamjernih i aktivnih građanki i građana Varaždina, povezanih željom da naš grad istrgnemo iz ruku klijentelistički i koruptivno isprepletene manjine i vratimo ga Varaždinkama i Varaždincima. Želimo utjecati na svijest građana o tome koliko je važno od ljudi koji im se na izborima nude, umjesto populizma, praznih i skupih obećanja i arogancije, očekivati punu odgovornost, poštenje i pristojnost.

“Budimo grad” je pluralistička platforma koja okuplja ljude izgrađenih kredibiliteta, koji su se profesionalno i ljudski ostvarili neovisno od politike i koji su svojim radom, obrazovanjem, znanjem i osobnom etikom **“stvorili”** svoja imena i prezimena. Međusobno se razlikujemo po mnogočemu. Ne dijelimo svi iste stavove o svim društvenim, političkim ili ekonomskim temama, ali postoji niz temeljnih vrijednosti koje su nam svima zajedničke i svima jednako važne: zakonitost, odgovornost, stvarna, a ne hinjena transparentnost, solidarnost, ali i visoki etički standardi za koje smatramo da moraju biti temelj bilo kakve javne dužnosti u Varaždinu.

Na svakim dosadašnjim izborima biračima su se nudili **“projekti”**, **“investicije”**, **“bageri”**, **“reforme”**, **“pošteni ljudi”**, **“vertikala vlasti”** i nakon svakih izbora Varaždin je potonuo u sve dublji klijentelizam, a obećanja su se pokazala lažnima.

Ono što ćemo mi ponuditi varaždinskoj političkoj i društvenoj sceni je nada; nada da postoje pošteni, sposobni, pristojni i dobronamjerni ljudi koji će voditi neumornu, argumentiranu, glasnu i hrabru borbu za opće dobro i javni interes, bez skrivenih i pogrešnih motiva i privatnih interesa.

Naše smo temeljne političke i društvene vrijednosti definirali u dokumentu **“Manifest o dobrom upravljanju gradom”**.

2 Manifest o dobrom upravljanju Gradom

Politički akteri, ukoliko doista žele demonstrirati volju za dobrim upravljanjem Gradom, moraju usvojiti načela dobrog upravljanja gradom koja odgovaraju specifičnim okolnostima našega grada. **Dosadašnja praksa „vladanja“ Gradom jednostavno nije održiva i prijeti daljnjem zaoštavanju društvenih i političkih odnosa te stagnaciji razvoja Varaždina te ju je potrebno prekinuti.** Stoga je potrebno usvojiti standarde dobrog upravljanja Gradom kako bi se spriječilo lokalne moćnike da i dalje čine što žele na štetu javnog interesa. Neka od proklamiranih načela moguće je provesti donošenjem novih ili promjenom odgovarajućih gradskih akata.

Stvarna demokracija, međutim, ne počiva samo na zakonima nego i na visokim etičkim standardima obnašatelja javnih dužnosti. Zato neka od proklamiranih načela idu i iznad zakonskih minimuma kako bi postavila novi demokratski standard i drugačiju, višu razinu političke kulture i odgovornosti.

2.1 Odgovornost

Nositelji javnih funkcija, političari, moraju imati i biti spremni preuzeti jasnu i izravnu odgovornost za svoje odluke i postupke. Vlast izravno izabranog gradonačelnika nije apsolutna već proizlazi iz naroda i sprovođi se u javnom interesu i u njegovo ime. Pritom javni interes nije isključivo interes onog dijela biračkog tijela čiji su glasovi određenoj političkoj opciji i/ili određenom gradonačelniku donijeli pobjedu na izborima. Javni interes mora aktivno i zainteresirano u obzir uzimati dobrobit cijele zajednice, cijelog grada i to na rok dulji od jednog izbornog ciklusa.

Odgovornost podrazumijeva da je ona jasno određena, da se transparentno provodi i da su utvrđene (političke) sankcije kako bi se osiguralo preuzimanje odgovornosti. Odgovornost treba osigurati da se u rukama osoba na javnim funkcijama ne koncentrira prevelika količina moći i da se spriječi da dužnosnici popuste pred pritiskom privatnih interesa.

Politička odgovornost odnosi se isključivo na političare. Gradski službenici i drugi zaposlenici gradskih ustanova, poduzeća i ostalih s Gradom povezanih institucija trebaju, u najvećoj mogućoj mjeri, biti zaštićeni od političkih i drugih pritisaka kako bi se osigurao integritet gradske uprave i njezina depolitizacija i potpuna profesionalizacija. Za osiguravanje odgovornosti izabranih dužnosnika nužne su političke i pravne promjene, a one obuhvaćaju prihvaćanje sljedećih **etičkih standarda političkog djelovanja i ponašanja**:

- **obavezu povlačenja u slučaju sukoba interesa.** Dužnosnici koji se nalaze u sukobu interesa moraju javno deklarirati svoje interese, a u slučaju najtežih oblika kršenja Zakona o sprečavanju sukoba interesa trebaju podnijeti ostavku. U posebno teškim slučajevima sukoba interesa, kada bi ostanak na položaju bio posebno štetan za javne interese, dužnosnici se trebaju povući s funkcije, odnosno ne bi se smjeli kandidirati za javne funkcije sve dok se svaka sumnja ne otkloni.
- **obavezu povlačenja u slučaju ako je protiv njih pokrenut kazneni postupak za kaznena djela za koja Zakon o lokalnim izborima u slučaju pravomoćne osuđujuće presude propisuje zabranu kandidiranja (čl. 13).** Ako je protiv dužnosnika pokrenut kazneni postupak za ova kaznena djela, i kada optužnica bude potvrđena od suda, tada su dužni povući se s funkcije. Osobe protiv kojih se vodi kazneni postupak ili koje su nepravomoćno proglašene krivima za ova kaznena djela ne bi se smjele kandidirati.
- **prihvaćanje ograničenja dopuštenog reizbora na mjesto gradonačelnika na dva mandata.** Termin „lokalni šerifi“ duboko se ukorijenio u hrvatskoj političkoj stvarnosti. Ironično, političari imaju veće šanse da ostanu na vlasti ako su korumpiraniji zbog niskog postotka izlaznosti na izbore i stvaranja interesno zavisnog i umreženog biračkog tijela. Ograničenje mandata gradonačelnika na najviše dva mandata jedan je od načina da se spriječi

stvaranje nedodirljivih i nesmjjenjivih "lokalnih šerifa". Prihvatanjem, bez obzira na trenutačno važeće zakone, etički opravdanog ograničenja mandata gradonačelnika na najviše osam godina ograničit će se mogućnost stvaranja iznimno štetnih klijentelističkih mreža kojima svjedočimo sada.

2.2 Transparentnost

Preduvjet za stvaranje i osiguravanje političke i pravne odgovornosti te sprečavanje korupcije je transparentnost. Prava i iskrena, a ne hinjena transparentnost je nužna kako bi se otklonile sve moguće sumnje u motive i ciljeve donošenja političkih odluka i izgradilo urušeno povjerenje između vlasti i građana. Prava transparentnost ne počiva samo na želji da se Gradom upravlja na "dobar" način već traži i osiguravanje procese i procedure donošenja i provođenja odluka koje će ju osigurati. Transparentnost se ne može uspostaviti jednim instrumentom, već je rezultat sustava koji kombinira nekoliko različitih, a taj se sustav mora uspostaviti na način da informacije između građana i gradske vlasti protječu izravno i otvoreno. Uz već postojeće zakonske instrumente koji osiguravaju transparentnost potrebno je osigurati i sljedeće:

- **pravovremenu dostavu svih materijala prije sjednica Gradskog vijeća.** Odredba Poslovnika o radu Gradskog vijeća Grada Varaždina da se materijali za redovne sjednice članovima Vijeća dostavljaju u pravilu deset (10) dana prije održavanja sjednice se (pre)često zloupotrebljava. Kod najosjetljivijih točaka gdje postoji sumnja na pogodovanje privatnim osobama gradski vijećnici i javnost dobiva materijale samo dva-tri dana prije sjednice (nekada ni toliko), a u pravilu su materijali manjkavi i nepotpuni ili pak preopširni da bi ih se moglo u kratkom roku potpuno proučiti, a sve kako bi se prikrili pravi razlozi donošenja nekuih odluka. Izuzetno je važno da se propisi i odluke gradskim vijećnicima i javnosti dostave na vrijeme kako se procesom ne bi moglo manipulirati. **Stoga je potrebno uvesti strogu i nepromjenjivu praksu pridržavanja već postojećeg propisanog roka dostave SVIH materijala za sjednice Gradskog vijeća najmanje deset (10) dana prije njezinog održavanja svim gradskim vijećnicima, ali i njihove potpune javne objave na web stranicama Grada.** Grad Varaždin zapošljava dovoljan broj službenika s dovoljno iskustava i stručnih znanja u svim područjima svoje nadležnosti da strogo pridržavanje "načela pravovremenosti" ne mora biti prekršeno.

Isto tako, kada Gradsko vijeće donosi odluke vezano za pravne sporove, ili kada odlučuje o pravnim pitanjima, nužno je u materijale uvrstiti i **pisano pravno mišljenje** pravnih zastupnika Grada.

- **transparentni proračun.** Proračun Grada Varaždina, njegovo planiranje, ali i izvršenje moraju biti potpuno otvoreni i dostupni javnosti. Građani moraju imati mogućnost u svakom trenutku imati uvid u proračunske stavke, njihovo izvršenje i njihove razvojne ili operativne učinke. Otvoreni i transparentni proračun odnosno građanski nadzor nad planiranjem, programiranjem te u konačnici trošenjem javnih sredstava podrazumijeva potpuno, a ne hinjeno (kao što je to slučaj sada) ispunjenje moralne i zakonske dužnosti da se te informacije učine dostupnima **na lako pretraživ način, dostupne za ponovnu uporabu, zajedno s metapodacima, u strojno čitljivom i otvorenom obliku, u skladu s otvorenim standardima.** Cilj je otvoreno predočiti građanima svaku kunu koja je isplaćena iz gradskog proračuna, bez skrivanja te time postići najvišu moguću razinu transparentnosti i uvelike spriječiti mogućnost dodjeljivanja poslova, donacija i drugih vrsta isplata prema kriterijima političke, rodbinske ili interesne povezanosti, kao i neprimjereno trošenje proračunskih sredstava. Uz to, otvaranjem i transparentnošću proračuna građane će se potaknuti na aktivniju suradnju i komunikaciju s gradskom upravom i ojačati razvoj svijesti da su Grad i Gradski proračun njihovi.
- **transparentno trošenje javnih sredstava.** Putem interneta javnim i stalno dostupnim učiniti sve primljene i plaćene račune, ne samo Grada, već i svih javnopravnih subjekata čiji je Grad osnivač ili u kojima drži više od 10% prava glasa. Jednako tako, učiniti dostupnima sve novčane transakcije iz spomenutih subjekata.

- **ograničenja u pogledu raspolaganja imovinom, investicijama i rashodima, odnosno zaduživanjem Grada.** O stjecanju i otuđenju pokretnina i nekretnina i raspolaganju ostalom imovinom Grada, odnosno o investicijama, jednokratnim rashodima i zaduženjima većim od 10% vrijednosti posljednjeg realiziranog proračuna treba pitati građane izravno na referendumu (uz izuzetak strateških razvojnih projekata sufinanciranih sredstvima Europske unije). Obveza raspisivanja fakultativnog referenduma osigurat će da vlast proaktivno i kontinuirano usuglašava svoje financijski najveće odluke s građanima koje će se time ujedno aktivno potaknuti da participiraju u upravljanju Gradom. Istovremeno, obaveza raspisivanja referenduma za kapitalne investicije prisilit će gradsku vlast da transparentno javnosti prezentira sve aspekte, troškove i koristi većih ulaganja i projekata, bez skrivanja bitnih informacija te će onemogućiti pogodovanje privatnim interesima.
- **javni natječaj za izbor čelnih ljudi gradskih tvrtki i javnih ustanova.** Neophodno je odrediti provedbu pravih, a ne hinjenih javnih natječaja za čelne osobe tvrtki u većinskom gradskom vlasništvu i gradskih javnih ustanova, pri kojima će glavni kriteriji biti stručnost i kompetentnost. U cilju izbjegavanja namještanja natječaja, potrebno je odrediti da se javni natječaji u prvom krugu rade potpuno **anonimno**, da se radna mjesta oglase otvoreno i na način koji će omogućiti potencijalnim stručnim i sposobnim kandidatima i izvan Varaždina da se na njih jave uz mogućnost da natječaje provode i specijalizirane agencije.
- **transparentno financiranje i uklanjanje političkog utjecaja na lokalne medije.** Lokalni se mediji često koriste kao poluga za širenje utjecaja političke opcije koja je trenutno na vlasti. Taj utjecaj moguće je oslabiti ako se Gradu i gradskim tvrtkama i ustanovama zabrani zakup oglasnog prostora (osim u strogo definiranim situacijama) i isplata donacija medijima. Isto tako, medijski prostor financiran iz gradskog proračuna ne smije više biti medijski prostor gradske vlasti i/ili njezinih partner već mu pristup pod jednakim uvjetima trebaju imati sve političke opcije zastupljene u Gradskom vijeću.

2.3 Građanska participacija

Politički procesi trebaju biti u službi građana, a ne vlasti ili stranaka. Stoga je važno da svi važniji projekti, reforme i politike sadrže jasnu informaciju o tome što se želi postići, na koji način, s kolikim sredstvima i koji se javni interes njima ispunjava. Pri tom je potrebno osigurati da projekti i planovi pred zainteresiranu javnost iziđu dovoljno rano kako bi se u proaktivnoj, a ne hinjenoj, javnoj raspravi sa strukom, građanima i političkim dionicima mogle sadržajno i sveobuhvatno analizirati i objasniti. Pozitivni ishod ovakve participacije građana jeste usklađivanje politika s potrebama društva i kontinuirano sudjelovanje odgovornih i informiranih građana u procesima političkog odlučivanja. Uz informacijske alate (e-platforme, otvorene sjednice Gradskog vijeća) građane treba poticati da sudjeluju u kreiranju pojedinih politika kroz stvarna, a ne hinjena, savjetovanja, javne tribine, anketiranja građana, referendume, i programe lokalnog partnerstva. Posebno važno je osigurati sljedeće:

- **pametni grad i participativno odlučivanje.** Informacijsko-komunikacijska tehnologija uvelike je promijenila način pružanja usluga javne uprave, kako na nacionalnoj razini, tako i na razini lokalne samouprave. „Pametni gradovi“ novi je naziv koji označava mnogo više od gradova koji se koriste modernom tehnologijom. Naime, davanje prava građanima da sudjeluju u demokratskim procesima odlučivanja o gradskim pitanjima važan je element koji čini grad pametnim. Grad Varaždin nije pametni grad, iako u pojedinim slučajevima glumi da takav jest. Grad na svojim službenim stranicama ima link pod nazivom „Savjetovanje s javnošću“, no razina elektroničke komunikacije s javnošću svodi se na preuzimanje i popunjavanje Word obrazaca. Imajući na umu da je "participacija građana u samom srcu ideje demokracije", potrebno je potaknuti, olakšati i osigurati participativno odlučivanje građana putem informacijsko-komunikacijske tehnologije. Participaciju građana potrebno je potaknuti na način da građani prilikom davanja prijedloga u postupku savjetovanja s javnošću mogu ostvariti neposredni kontakt s tijelima Grada kako bi bili u stanju formirati svoje prijedloge. Participaciju

je potrebno potaknuti na način da se savjetovanje s javnošću unaprijed najavi u lokalnim medijima, na internetskim stranicama Grada te na društvenim mrežama. Participaciju će se osigurati na način da grad kvalitetno razmotri primljene prijedloge, kvalitetno obrazloži odbijanja prijedloga te prihvati prijedloge koji nisu u suprotnosti s javnim interesom ili za čije ostvarenje nije potrebno uložiti nerazmjerna proračunska sredstva. No, glavni alat povećanja građanske participacije je želja obnašatelja javnih dužnosti da ta participacija bude stvarna, prijedlozi saslušani, analizirani i prihvaćeni, ukoliko predstavljaju kvalitativni pomak u bilo kojem smislu.

- **participativni proračun.** Sve više gradova u praksu uvodi participativni proračun, odnosno omogućuje neposredno sudjelovanje građana u planiranju i trošenju proračunskih sredstava. Participativni proračun u svojoj biti je proces koji izravno uključuje građane u donošenje odluka o prioritetima i planovima potrošnje proračuna uz uvjet da su o tome prethodno raspravljali i predlagali te glasali o prioritetima javne potrošnje. Ono je jedan od oblika participativnog odlučivanja kojim građani imaju priliku vježbati direktnu demokraciju, naučiti puno i o ovlastima i procesima upravljanja javnim sredstvima, doprinijeti transparentnosti proračuna, smanjenju potrošnje i povećanju učinkovitosti trošenja javnih sredstava.
- **uvođenje građanskog odgoja i obrazovanja u škole** kako bi jačali građanske kompetencije djece i mladih, i kako bi građani postali informirani, aktivni i odgovorni.

2.4 Efikasnost

Gradska uprava mora težiti unaprijediti svoju efikasnost jer o tome ovisi kvaliteta njezine usluge. Nedovoljna efikasnost dosadašnjeg modela „vladanja“ gradom pokazala se upravo na slučaju varaždinskih „bala“, gdje je zbog privatnih interesa i loših, netransparentnih odluka stvoren ogroman ekološki, financijski i politički problem koji ni danas, nakon gotovo dva desetljeća, još uvijek nije riješen. Zahvaljujući takvom modelu „vladanja“ gradom Varaždin stagnira i društveno i gospodarski, a uspoređivanje sa zajednicama koje nisu, iz bilo kojeg razloga, imale istu startnu poziciju, što aktualna vlast često radi, pokušaj je skrivanja činjenice da varaždinski potencijali nisu ostvareni, ili ih se ostvaruje uz preveliki „porez na korupciju“. Upravo iz ovog razloga potrebna je promjena temeljnog modela upravljanja gradom s ciljem stvaranja efikasne gradske uprave koja će osigurati dugoročni održivi razvoj i prosperitet grada i njegovih stanovnika. Pri tom se moraju posebno istaknuti sljedeće stvari:

- **svaka vlast mora odgovorno upravljati financijama Grada.** Poslovi se mogu obavljati samo ukoliko su osigurana neophodna financijska sredstva (što nije uvijek bio slučaj). Gradski dug nije samo ekonomsko, već je i političko i moralno pitanje, jer ovi dugovi terete i buduće generacije. Pretjerano financiranje gradskih rashoda i projekata kroz zaduživanje (bilo da se radi o kreditima i obveznicama) ima pogubne posljedice na dugoročnu financijsku stabilnost gradskih financija, a može dovesti do nemogućnosti zadržavanja postojećeg komunalnog standarda zbog prezaduženosti Grada. I dok birači u razvijenim demokracijama su u pravilu fiskalno konzervativni, odnosno vrednuju vlast koja odgovorno troši javni novac i ne ulazi u deficit, u Hrvatskoj, a i na primjeru Varaždina se to pokazalo, birači nagrađuju vlastodršce proporcionalno njihovoj javnoj potrošnji, pritom ne mareći za moguće negativne proračunske posljedice. Stoga je potrebno uz uvođenje obaveze raspisivanja fakultativnog referenduma za sva zaduživanja veća od 10% vrijednosti posljednjeg realiziranog proračuna razmisliti o implementiranju institucionalnih rješenja kojima bi se negativni učinci ovih dinamika mogli smanjiti.
- **stvarno uključivanje stručne javnosti i pridržavanje najviših standarda.** Kod bilo kakvih zahvata, bilo investicijskih, bilo programskih, potrebno je stvarno i transparentno uključiti stručnu javnost s ciljem kako bi se osigurala njihova održivost.

- **konsenzus između glavnih političkih opcija o dugoročnoj viziji razvoja Grada i o kapitalnim projektima (investicijama).** Bez političkog konsenzusa o dugoročnoj viziji razvoja Grada i kapitalnim investicijama nije moguće osigurati njihovu uspješnu provedbu. Strateški dokumenti, urbanistički planovi i ostali akti kojima se dugoročnije definiraju smjernice i ciljevi razvoja moraju biti izrađeni stručno, participativno, lišeni partikularnih interesa te građanima i investitorima pružiti izvjesnost i stabilnost.
- **kvalitetan proces izrade razvojnih strategija i njihovo provođenje.** Prečesto smo svjedoci izrade nekvalitetnih i nestručnih razvojnih strategija. To se prije svega očituje u nedostatku jasnog preuzimanja odgovornosti gradske vlasti za njihovu provedbu, nedovoljnoj uključenosti dionika u njihovoj izradi i zanemarivanju strateških i akcijskih planova i ciljeva. Strateški dokumenti bez obzira na njihovu kvalitetu, ostaju mrtvo slovo na papiru, a razvojnim se projektima i investicijama pristupa oportunistički i stihijski, što često rezultira zaobilaženjem propisa i procedura, povećanjem cijene i, u konačnici, smanjenjem efekata postignutog. **Primjeri neprovođenja strateških dokumenata nameću potrebu za kvalitetnijim i jasnije definiranim sustavom strateškog planiranja i provođenja prihvaćenih strategija.** Proces strateškog planiranja, koji je jedan od glavnih uvjeta ostvarenja konkurentnosti grada, uključuje razvoj vizije, postavljanje ciljeva, kreiranje strategija i njihovu implementaciju, te evaluaciju rezultata provedenih aktivnosti. Sve ovo je neophodno u suočavanju s novim izazovima i rješavanju pitanja i problema od izuzetne važnosti, te ostvarivanju ciljeva gospodarskih, ekoloških, kulturnih i socijalnih politika.
- **ustrojiti sustav potpunog upravljanja javnom nabavom i učiniti postupke pristupačnim zainteresiranoj javnosti.** Radi bolje efikasnosti i transparentnosti rada gradske uprave potrebno je izraditi **registar javne nabave** dostupan na web stranici Grada koji omogućuje potpuni uvid u ugovore, narudžbenice i fakture, čak i one do 20.000 kuna koje nisu predmet javne nabave, a time niti predmet obvezne objave.
- **u potpunosti se pridržavati načela stvarne transparentnosti kod zapošljavanja i imenovanja u gradskoj upravi i gradskim tvrtkama.** Potrebe za službenicima i namještenicima trebaju biti planirane dugoročno, radna mjesta definirana prema stručnim kvalifikacijama i obujmu posla te na temelju jasno definiranih odrednica, natječaji anonimni i potpuno lišeni mogućnosti manipulacije, nepotizma ili političkog kadroviranja te otvoreni i poticajni da se na njih javi što veći broj kvalificiranih osoba, a služba potpuno profesionalizirana i lišena političkih i privatnih interesa.
- **razviti sustav nagrađivanja i napredovanja službenika koji za cilj ima poticati bolji i učinkovitiji rad gradske uprave.** Gradska služba mora postati profesionalizirana, a službenici imati jasan i izvjestan profesionalni put utemeljen načelima meritokracije.
- **iz poslova kojima se bavi Grad ukloniti sve gospodarske djelatnosti** koje ne predstavljaju temeljne poslove kojima bi se jedinice lokalne samouprave trebale baviti, poput **ugostiteljstva, koje su neodržive ili čak štetne u tržišnoj utakmici ili su se pokazale kao prostor za “uhljebljivanje”.**
- **unovčiti imovinu grada koja ne predstavlja temeljnu funkciju i djelatnost Grada,** poput udjela u trgovačkim društvima koja se natječu na tržištu ili nekretnina koje nisu nužno potrebne za obavljanje temeljnih funkcija, a ostvarena sredstva iskoristiti za poboljšanje temeljnih funkcija Grada poput obrazovanja, socijalnih programa, programa za djecu, razvoju kulture, komunalnih usluga i drugo.

* * *

Nova platforma upravljanja Gradom nužna je radi jačanja povjerenja građana u političke procese i vlast. Ključ ponovnog stjecanja povjerenja građana u političke institucije i gradsku vlast je efikasna borba protiv korupcije, a posebno uklanjanje sukoba interesa. Isprepletenost raznih privatnih interesa sprječava provedbu mjera dobrog upravljanja, odnosno odvaja lokalnu upravu od građana u potpunosti. Lančanom trgovinom utjecajima i interesima stvara se sustav korupcije koji zarobljava Grad u uske interese lokalnih moćnika. **Do sada je nedostatak političke volje doveo do toga da privatni interes prevladava nad javnim, a politička kontrola nad svim ključnim resursima te medijima i dobrim dijelom civilnog društva je onemogućavala pravovremenu detekciju problema na lokalnoj razini. Sve to je omogućilo veliki prostor za zloupotrebe i korupciju gradske vlasti.**

Nesporno je da za razvoj stabilne i djelotvorne demokracije nisu dovoljne samo demokratske institucije, već mora postojati i građanska politička kultura koja će podržavati demokratski razvoj. **Bez zainteresirane javnosti nema promjena.** Bit aktivnog građanstva je kapacitet građana da uoči i adresira problem od javnog značaja, preuzimajući na taj način odgovornost za brigu o zajedničkim dobrima. Učešće građana u procesu kreiranja i implementacije javnih politika predstavlja princip demokratskog uređenja države i osnovni uvjet za odgovoran i transparentan rad vlasti. Učešće građana u procesu donošenja i primjene javnih politika sastavni je dio participativne demokracije koja zajedno sa predstavničkom demokracijom predstavlja temelj modernog demokratskog društva.

Sva ova načela i konkretne promjene u načinu funkcioniranja Grada imaju za cilj onemogućiti da privatni interes prevlada nad javnim, a istovremeno osigurati učešće građana u procesu donošenja i primjene javnih politika te da građani ponovno steknu povjerenje u gradsku vlast. Sve ovo je preduvjet da Varaždin ponovno postane napredan i ugodan grad, grad koji ostvaruje svoje ogromne društvene, gospodarske i kulturne potencijale, grad na koji će njegovi žitelji moći biti ponosni, a ne ga se sramiti.